

SUG‘URTA SHARTNOMALARINI HISOBGA OLISH TIZIMLARI TAHLILI**Dilafro‘z Qo‘shnazarovna Hayitbayeva**

Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti Urganch filiali stajyo‘r o‘qituvchisi
dilafrozhayitbayeva@gmail.com

Mavluda Ne‘matjon qizi Adambayeva

Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti Urganch filiali talabasi
adomboyevamavludo@gmail.com

Soliyajon To‘rabek qizi Qurbonboyeva

Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti Urganch filiali talabasi
soliyajon2808@gmail.com

ANNATATSIYA

Bugungi kunda axborotlarni almashishning eng asosiy usullaridan biri bu internetdir. Internet hozirda barcha sohalarni qamrab oldi va shu bilan birga ko‘pchilik soha vakillarining ishini osonlashtiryapti. Bularni amalga oshirishda web saytlarning o‘rni juda katta. Shu sababli, bu maqolada ko‘plab sug‘urta tizimlari va ularni yaratish texnologiyalari va vositalarini o‘rganib chiqildi. Sug‘urta tizimlari va sug‘urta shartnomalarini xisobga olish tizimlarini tahlil qilindi. Tashkilotlarning sug‘urta shartnomalarini hisobga olish tizimlarining yoritilganligi hamda taxlili loyihani yaratish mobaynida dastur tezligi hamda ishonchligini oshirish uchun foydalanilgan serverlarning so‘ngi avlodlaridan foydalanildi.

Kalit so‘zlar: Sug‘urta tizimlari, sug‘urta shartnomalari, axborot tizimi, Web sayt, serverlar.

ABSTRACT

One of the most important ways of exchanging information today is the Internet. The Internet has now permeated all industries, and at the same time, it has made the work of many industry representatives easier. Websites play a very important role in this. Therefore, this article examines many insurance systems and technologies and tools for their creation. Insurance systems and accounting systems for insurance contracts were analyzed. The last generations of servers were used to increase the speed and reliability of the program during the creation of the project of coverage and analysis of accounting systems of insurance contracts of organizations.

Keywords: Insurance systems, insurance contracts, information system, Web site, servers.

KIRISH

Ko'plab rivojlangan hamda rivojlanayotgan davlatlarda jismoniy yoki yuridik shaxslar qanday faoliyat turi bilan shug'ullanishidan qat'iy nazar sug'urta tizimi bilan bog'liq tarzda faoliyat yuritishadi. Respublikamiz o'z mustaqilligini qo'lga kiritgandan so'ng milliy iqtisodda tub o'zgarishlar yuz berdi. Jumladan sug'urta tizimida ham iqtisodiy islohotlar natijasida sug'urta sohasida raqobat asosida faoliyat ko'rsatadigan turli mulk shaklidagi sug'urta tashkilotlari vujudga keldi. Sug'urta bozorini barpo etish va uni barqaror rivojlanishini ta'minlash uchun zarur bo'lgan iqtisodiy va huquqiy asoslar yaratila boshladi.[1]. Sug'urta bozor va uning infratuzilmasi orqali Respublika iqtisodiyotini rivojlanishiga xizmat ko'rsatish. Moliya tizimining ajralmas tarkibiy qismi bo'lgan sug'urta milliy iqtisodiyot raqobatbardoshligi va barqarorligini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

"Sug'urta shartnomalarini xisobga olish tizimlari taxlili" bo'yicha ma'lumot olish uchun, bir nechta adabiyotlar va metodologiyalar mavjud. Bu adabiyotlar va metodologiyalar sug'urta sohasidagi shartnomalarni tahlil qilish, shartnomalar tuzish va ulardan foydalanish usullarini o'rganishga yordam beradi. Quyida, siz uchun ba'zi mavjud adabiyotlarni va metodologiyalarni taqdim etaman:

"Insurance Principles and Practice" by M. N. Mishra - Ushbu adabiyot sug'urta asoslari, shartnomalar, sug'urta tuzish va sug'urta tizimlarini tahlil qiladi. Bu kitob sug'urta shartnomalarini xisobga oluvchi tizimlarni o'rganishga yordam beradi.

"Risk Management and Insurance" by Harrington, Niehaus, and Gerhard - Ushbu adabiyot sug'urta tizimlarini, sug'urta shartnomalarini tuzish va xisobga olishni o'rganishga bag'ishlangan. Bu kitobda sug'urta shartnomalarini xisobga oluvchi metodologiyalar haqida tafsilotlar mavjud.

Adabiyotlarda sug'urta shartnomalarini xisobga oluvchi tizimlarda matematik asoslarni o'rganishga yordam beradi. Sug'urta shartnomalarining xisoblanishi va sug'urta holatlarini qiymatlashish usullarini tahlil qiladi. Sug'urta analitikasi va xisoblash metodologiyalarini tahlil qiladi. Sug'urta ma'lumotlarini tahlil qilish, riskni boshqarish va sug'urta tizimlarini optimallashtirishning analitik usullarini o'rganishga yordam beradi.[2]

Bu metodologiyalar sug'urta risklarini va ularga bog'liq xavfli holatlarni baholashga yordam beradi. Ishonchli bozor qiymatlarini hisobga olish, statistik analizlar va model vaqtchiligi jihatidan yordam beradigan bir nechta metodologiyalar mavjud.

NATIJALAR

Bu loyihada asosan foydalanuvchilar yurtimizni hohlagan burchagidan turib hoh kompyuterda bo'lsin hoh telefonda bo'lsin hohlagan turdagi sug'urta shartnomalarini amalga oshirishi mumkin bo'ladi. Sug'urta shartnomasi esa foydalanuvchi elektron pochtaga jo'natiladi.

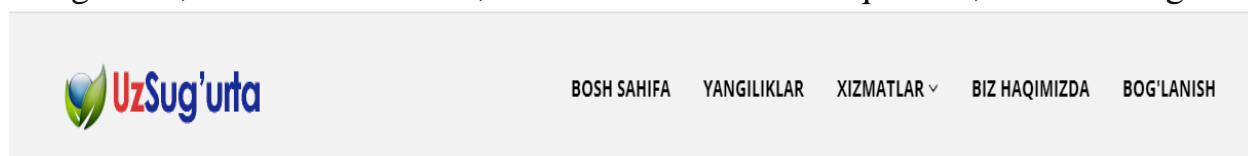
Loyihaning eng yuqori qismida sug'urta shartnomalarini xisobga olish avtomatlashtirilgan axborot tiziminining telefon raqami, elektron po'chta manzili hamda sayt bo'yicha qidiruv tizimi joylashgan:

☎ Telefon: +62 088 999 123 ✉ Email: info@insurance.uz

1-rasm

Loyihaning menular qismida 5ta menudan tashkil topgan: Bosh sahifa, Yangiliklar, Xizmatlar, Biz haqimizda, Bog'lanish.

2-rasm.

Bosh sahifa qismida foydalanuvchilar uchun xizmatlar haqida qisqacha ma'lumotlar berilgan. Shu joyning o'zida to'g'ridan to'g'ri onlayn sug'urta xizmati tugmasini bosish orqali xizmatdan foydalanish mumkin.

3-rasm.

BOSH SAHIFA

YANGILIKLAR

XIZMATLAR

BIZ HAQIMIZDA

BOG'LANISH

BAXTSIZ HODISADAN SUG'URTALASH

To'satdan uchraydigan baxtsiz hodisalar natijasida kutilmagan moliyaviy yo'qotishlardan Sizni va oilangizni himoya qilishda B«UzSu'gurta kompaniyasi» sug'urta polisi yordam beradi. Bu esa hayotimizda uchraydigan tasodifiy baxtsiz hodisalar, jumladan, jarohatlanish, kuchli zaharlanish, sog'liqning yo'qotilishi yuz bergan taqdirda ishonchli moliyaviy himoya olishning oddiy va qulay usulidir.

[Onlayn sug'urta xizmati](#)

4-rasm.

BOSH SAHIFA

YANGILIKLAR

XIZMATLAR

BIZ HAQIMIZDA

BOG'LANISH

SOG'LIQ SUG'URTASI

Oilaviy tibbiy sug'urta polisi bo'yicha sug'urta muddati mobaynida o'tkir kasallanganda, jarohat olganda, muzlaganda, kuyganda hamda Siz yoki oila a'zolari boshqa kasallikka uchranganda tibbiy yordam olishingiz mumkin. Sizga va Sizning yaqinlaringizga ko'rsatilgan barcha xizmatlar uchun xarajatlarni biz to'lab beramiz.

[Onlayn sug'urta xizmati](#)

5-rasm

Bizning xizmatlar bo'limi online sug'urta xizmatlarini ko'rsatish bo'limi qilingan bo'lib, bu bo'limda quyidagicha sug'urta xizmatlari mavjud : Avtomobil sug'urtasi, Mol-mulk sug'urtasi, Baxtsiz

hodisa sug'urtasi, Uy-joy sug'urtasi, Kredit sug'urtasi, Sog'lik sug'urtasi va boshqa xizmatlar.

Bizning xizmatlar

Avto

Avtomobil, Garov (avto)

Mol-mulk

Lizing, Garov, Mol-mulk

Baxtsiz hodisa

Bolalar, Sportchilar, O'quvchilar

Uy-joy

Xonadon, Turar joy

Kredit

Iste'mol krediti, Ipoteka

Sog'liq

Tibbiy sug'urta, Yuqumli kasalliklar

6-rasm

Tizimga kirganingizdan so'ng tanlangan online xizmat bo'yicha anketa to'ldirasiz. Anketaga aniq va to'liq ma'lumot kiritishingiz shart aks holda xizmat ko'rsatilmaydi. Anketa qismida sug'urtalovchining quyidagicha ma'lumotlari kiritiladi:

-Onlayn avtomobil sug'urtasi uchun:

F.I.SH.

Tug'ilgan sana.

Passport raqam.

Yashash manzili.

Telefon raqami.

E-mail.

Mashina markasi.

Mashina madeli.

Ishlab chiqarilgan sana.

Davlat raqami.

Dvigatel raqami.

Kuzov raqami.
Tex passport raqami.
Tex passport berilgan sana.
Avtomobil baxosi.
Sugʻurta baxosi.
Haydovchining ish staji.
Tamirlah turi.
Mashina hujjati nusxasi-fayl koʻrinishida.
Mashina surati-fayl koʻrinishida.
Tex passport nusxasi-fayl koʻrinishida.
-Mol-mulk sugʻurtasi uchun:
F.I.SH.
Tugʻilgan sana.
Passport raqam.
Yashash manzili.
Telefon raqami.
E-mail.
Mulk turi.
Mulk xaqida.
Mulk baxosi.
Sugʻurta baxosi.
Hujjatlar nusxasi-fayl koʻrinishida.
-Baxtsiz hodisa sugʻurtasi uchun:
F.I.SH.
Tugʻilgan sana.
Passport raqam.
Yashash manzili.
Telefon raqami.
E-mail.
Baxtsiz hodisa turi.
Sugʻurta baxosi.
-Uy-joy sugʻurtasi uchun:
F.I.SH.
Tugʻilgan sana.
Passport raqam.
Yashash manzili.
Telefon raqami.

E-mail.

Obyekt manzili.

Obyekt o'Ichami.

Obyekt baxosi.

Sug'urta baxosi.

Pasport nusxasi-fayl ko'rinishida.

Obyekt hujjatlari nusxasi-fayl ko'rinishida.

-Kredit sug'urtasi uchun:

F.I.SH.

Tug'ilgan sana.

Passport raqam.

Yashash manzili.

Telefon raqami.

E-mail.

Kredit baxosi.

Kredit muddati.

Kredit sug'urta xizmati turi.

Sug'urta baxosi.

Tegishli hujjatlar nusxasi.

-Sog'lik sug'urtasi uchun:

F.I.SH.

Tug'ilgan sana.

Passport raqam.

Yashash manzili.

Telefon raqami.

E-mail.

Sug'urtalanuvchi F.I.SH.

Sug'urtalanuvchi tug'ilgan sanasi.

Sug'urta nusxasi.

Hujjat nusxasi.

Xizmat xaqi click orqali ham to'lanadi. Barcha shartlar bajarilgandan so'ng sizning elektron pochtagizga sug'urta shartnomasi jo'natiladi.

Biz haqimizda bo'lmida esa Sug'urta shartnomalarini xisobga olish avtomatlashtirilgan axborot tizimi haqida kerakli to'liq ma'lumotlar kiritilgan.

Bizning hamkorlar bo'limida bu Sug'urta shartnomalarini xisobga olish avtomatlashtirilgan axborot tizimi bilan ishlash

jarayonida pul o'tkazmalarida yetarlicha xizmat ko'rsatadigan hamkor tashkilotlar kiritilgan:

Bizning hamkorlar

7-rasm.

Bog'lanish bo'limida esa Sug'urta shartnomalarini xisobga olish avtomatlashtirilgan axborot tizimining bosh o'fis manzili, telefon raqami, faks raqami, ishonch telefoni, electron pochta manzili, elektron xaritada joylashgan o'ri hamda ish tartibi ham korsatib o'tilgan.[4]

MUHOKAMA

Bugungi kunda sug'urta munosabatlarini rivojlantirish asosida sug'urta bozorining ko'lamini kengaytirish, sug'urta tashkilotlarining uzoq qishloq joylarida o'z filial va bo'linmalarim ochish, sug'urta bozoriga yangi xizmatlar taklif etish, sug'urta xizmatlarini online tarzda amalga oshirishni tashkil etish, sug'urta qonunchiligini takomillashtirish dolzarb bo'lib qolmoqda.[5]. Sug'urta tizimini rivojlantirish uchun sug'urta sohasini yaxshi biluvchi malakali kadrlar tayyorlash ham hozirgi kunning dolzarb masalalaridan hisoblanadi.[6]. Bizning xizmatlar bo'limi online sug'urta xizmatlarini ko'rsatish bo'limi qilingan bo'lib, bu bo'limda quyidagicha sug'urta xizmatlari mavjud : Avtomobil sug'urtasi, Mol-mulk sug'urtasi, Baxtsiz hodisa sug'urtasi, Uy-joy sug'urtasi, Kredit sug'urtasi, Sog'lik sug'urtasi va boshqa xizmatlar.

XULOSA

Ushbu maqolada sug'urta shartnomalarini xisobga olish tizimlari o'rganiladi taxlili qilinadi. Sug'urta tizimlari haqida yetarlicha ma'lumotlarga ega bo'lindi. Sug'urta shartnomalarini xisobga olish tizimlarini taxlili va sug'urta shartnomalarini xisobga olish avtomatlashtirilgan axborot tizimini loyihalandi. Tashkilotlarning sug'urta shartnomalarini xisobga olish avtomatlashtirilgan axborot tizimini Veb texnologiyalar asosida yaratilgan. Bu albatta aniqroq va samarali ishlab chiqishda yordam berishi mumkin.

REFERENCES

1. M. N. Mishra S. Chand. Insurance Principles and Practice: (for Graduation and Professional Courses), 2009
2. Harrington, Niehaus, and Gerhard "Risk Management and Insurance" . c 2004.
3. David C.M. Dickson. Actuarial Mathematics for Life Contingent Risks" c.1999.
4. Rasulov M «Bozor iktisodiyoti asoslari»,T,Uzbekiston, 1999
5. Remote Desktop Protocol: Basic Connectivity and Graphics Remoting Specification [Electronic resource]: MSDN. - Electronic Data. - [S.L.],
6. John Boxal, Arduino Workshop: A Hands-On Introduction with 65 Projects 1st Edition, No Starch press Inc. 2012, USA

